Geacht college, gemeenteraad en overige belangstellende,

Allereerst wil de fractie van PRO Westland haar dank uitspreken richting het college en de ambtenaren voor hun harde werk en voor de voorliggende stukken. We begrijpen dat het door de formatie van een nieuw college een lastige puzzel is geweest om een gedragen begroting te maken en snappen dat het door de beperkte tijd nodig was om in het collegewerkprogramma gelijk een eerste actualisatie van de begroting op te nemen. We missen bij deze vrij forse actualisatie van de begroting echter wel een stuk overzicht. Het zou goed zijn geweest als bij het collegewerkprogramma ook de geactualiseerde financiële tabellen waren meegeleverd. In antwoord op onze technische vraag hierover kregen wij het antwoord dat deze in de eerste week van november worden aangeleverd, waardoor wij nog niet over deze tabellen kunnen beschikken bij het opstellen van deze eerste termijn.

Zoals we de afgelopen jaren ook al constateerden; Westland is financieel gezond. Onze blijvende hoop is dat wij deze constatering jaarlijks kunnen doen en daarvoor is het belangrijk dat wij als gemeente verstandig blijven omgaan met onze financiën. Het is goed om te zien dat de begroting, ook na de wijzigingen uit het collegewerkprogramma, structureel sluitend is.

Bij de presentatie van het coalitieakkoord gaven de nieuwe coalitie partijen aan dat zij hoopten dat ook wij genoeg van onszelf in het akkoord zouden herkennen. Helaas viel dat nogal tegen. Inmiddels is naar aanleiding van het coalitieakkoord het collegewerkprogramma opgesteld en daar herken ik gelukkig al een stuk meer van mezelf in, en dan heb ik het niet alleen over mijn huis dat heel mooi op 1 van de foto’s staat.

OKO

5 Jaar geleden, op het moment dat ik net was gekozen tot lijsttrekker voor GroenLinks Westland, was ik mij aan het inlezen op tal van dossiers. Ik kwam toen iets tegen over het IJslandse preventiemodel en dat greep mij aan. De manier waarop ze in IJsland door middel van sport- en cultuurparticipatie het welbevinden van jongeren hadden verhoogd en de instroom in de jeugdzorg omlaag hadden gebracht, fascineerde mij enorm. Ik kwam er ook achter dat het Trimbos instituut bezig was om, samen met gemeenten, deze aanpak ook in Nederland te introduceren onder de naam ‘Opgroeien in een Kansrijke Omgeving’ (OKO). Ik heb de vorige periode ook 2 moties hierover ingediend, 1 om onderzoek te doen naar de haalbaarheid van deelname aan OKO en 1 om er daadwerkelijk aan deel te gaan nemen. De eerste motie heeft het met brede steun gehaald, de tweede niet omdat de raad de financiële lasten op dat moment te hoog vond. Voor deze nieuwe raadsperiode met een nieuwe raad en een nieuw college had ik deelname aan OKO al op mijn lijst met actiepunten voor de komende tijd gezet. Tot mijn grote blijdschap blijkt dat echter al niet meer nodig, het nieuwe college is al tot hetzelfde inzicht gekomen als mij en heeft deelname aan OKO opgenomen in het collegewerkprogramma. Wij juichen deze beslissing van harte toe.

Westlandpas

De Westlandpas is een goed middel om inwoners met een smalle beurs te ondersteunen en toegang te bieden tot sport, cultuur en onderwijs. Laaggeletterdheid en beperkte digitale vaardigheden zijn de belangrijkste factoren waardoor mensen die recht hebben op de Westlandpas er nu geen gebruik van maken. Hierdoor komt deze belangrijke ondersteuning niet terecht bij een deel van de mensen die het juist het hardst nodig hebben. PRO Westland steunt het streven van het college om het gebruik van de Westlandpas te verbeteren door meer in te zetten op het bereiken van deze doelgroep. Naast het bereiken van deze doelgroep zien wij ook nog andere manieren om het gebruik van de Westlandpas te verbeteren.

Vraag aan het college; Op welke manier wordt het aanbod van de Westlandpas geëvalueerd zodat deze blijft aansluiten bij de behoeften van de doelgroep?

We zien in de samenleving dat met toenemende mate ook gezinnen met een inkomen boven de 130% van de bijstandsnorm het financieel zwaar hebben. Ook vinden wij het belangrijk dat werken loont, door harde grenzen te stellen voor toegang tot financiële ondersteuning kunnen mensen er echter netto op achteruit gaan op het moment dat zij meer gaan werken en/of verdienen.

Vraag aan het college; Is het college bereid om te kijken naar een zachte overgang tussen wel en geen recht hebben op ondersteuning via de Westlandpas op het moment dat het inkomen van gezinnen net boven de huidige 130%-norm zit?

Gezonde school

Op dit moment voeren 17 basisscholen en enkele Lentiz-scholen het vignet Gezonde School. PRO Westland zou graag zien dat dit aantal verder stijgt. Wij zien kansen om door middel van het inzetten van de Gezonde School-adviseurs van GGD Haaglanden, het delen van good practices van de 17 deelnemende scholen en het koppelen aan de Lokale Educatieve Agenda het aantal Gezonde Scholen te verhogen.

Vraag aan het college; Welke ambitie heeft het college ten aanzien van het aantal Gezonde Scholen (zowel basisscholen als overige VO- en MBO-scholen) in de gemeente en hoe denkt het college die ambitie waar te gaan maken?

Jeugdzorg

In 2016 schafte de Rijksoverheid de ouderbijdrage voor jeugdhulp per 1 januari 2016 af, met terugwerkende kracht, na onderzoek naar de uitvoeringspraktijk. Het eigen onderzoek van het Rijk toonde toen aan: (i) de bijdrage wierp onnodige drempels op voor toegang tot jeugdhulp, (ii) ouders gingen er in veel gevallen netto financieel op achteruit, (iii) de opbrengst was marginaal (netto € 1,3 mln voor daghulp) tegen hoge inningskosten, en (iv) er was breed maatschappelijk en politiek draagvlak voor afschaffing[1].

Het huidige kabinet heeft aangekondigd een eigen bijdrage in de jeugdzorg te willen invoeren, al ligt er nog geen wetsvoorstel. Ongeveer een kwart van de kinderen met jeugdzorg komt uit een gezin met een inkomen onder 135% van het sociaal minimum. Voor hen vormt een eigen bijdrage een financiële

[1] Kamerstukken II 2016/2017, 34 614, nr. 3

drempel die kan leiden tot uitstel of het vermijden van zorg, en vergroot de kansen en gezondheidsongelijkheid tussen kinderen.
Vraag aan het college; Deelt het college de zorg dat herinvoering van een eigen bijdrage haaks staat op de beweegredenen en onderzoeksresultaten waarop het Rijk deze bijdrage in 2016 heeft afgeschaft. Namelijk dat het de toegang tot jeugdhulp belemmert en financieel nadelig is voor kwetsbare gezinnen?

In de Jeugdhulp Regio Haaglanden geldt sinds 2022 een winstplafond van 5% voor jeugdhulpaanbieders; winst daarboven wordt terug geïnvesteerd in betere zorg. Het aantal jeugdigen dat schadelijk wacht op jeugdhulp is de afgelopen jaren sterk toegenomen. De voorbereiding van de nieuwe inkoop jeugdhulp is inmiddels gestart.
Vraag aan het college; Hoe heeft de gemeente Westland, als deelnemer aan de regio Haaglanden, tot nu toe toegezien op naleving van het winstplafond en de teruginvestering van bovengeplafonde winst en wat heeft dat tot nu daadwerkelijk opgeleverd voor Westlandse kinderen?
Vraag aan het college; Kan het college toezeggen dat bij de nieuwe inkoop van jeugdhulp het winstplafond maximaal op het huidige niveau van 5% blijft, dus niet wordt verhoogd of versoepeld en waar mogelijk wordt verlaagd, met aantoonbaar strenger toezicht op naleving?
Vraag aan het college; Hoe worden bij de nieuwe inkoop de winstafspraken gekoppeld aan de doelstellingen uit het collegewerkprogramma, zoals het terugdringen van schadelijke wachttijden, versterking van preventie en de gezinsgerichte aanpak?

Openbaar vervoer
Het streven van het college om in te zetten op snellere en frequentere verbindingen met de regio is ook voor ons een belangrijk uitgangspunt. Het grootste knelpunt dat wij daarvoor zien is de OV-Hub in het centrum van Naaldwijk. Doordat vrijwel alle buslijnen nu door het centrum van Naaldwijk gaan, neemt bij intensivering van het busvervoer de overlast voor omwonenden langs de busroutes toe, terwijl daar voor hen bijna geen winst in bereikbaarheid tegenover staat. Hierdoor is het streven van het college lastig uitvoerbaar zolang de OV-hub nog niet verplaatst is naar de Floracampus. Uit de beantwoording van onze technische vragen blijkt dat dit volgens de huidige planning rond september 2029 zou moeten zijn. Dit geeft ons nog 3 jaar de tijd om goed te kijken hoe wij het OV-systeem in Westland het beste vorm kunnen geven zodat deze doelstelling van dit college nog in de huidige bestuursperiode verwezenlijkt kan worden. Wij gaan ervan uit dat de aangekondigde OV-visie hiervoor het beeldvormende document wordt. In deze visie moet ook rekening gehouden worden met de limitaties van de huidige concessie bij EBS en worden voorgesorteerd op de behoeften die de basis moeten gaan vormen voor de volgende concessie die eind 2030 in zal gaan. Het is belangrijk dat deze visie er spoedig ligt, aangezien EBS tijd nodig zal hebben voor het opstellen van een nieuwe lijnenkaart en dienstregeling, alsmede dat dit document er moet liggen voordat de eisen van de nieuwe aanbesteding worden opgesteld door de MRDH.
Vraag aan het college; Wanneer verwacht het college de OV-visie aan de raad te kunnen presenteren?

Op dit moment rijdt er een beperkt aantal nachtbussen van RET en HTM door/langs Westland. Op basis van de huidige concessie mag EBS geen nachtbussen rijden, dus we zijn voorlopig nog afhankelijk van het aanbod vanuit HTM en RET. PRO Westland zou het aanbod van nachtbussen in Westland graag zien verbeteren en heeft hiervoor ook een aantal concrete suggesties.
Buslijn N3 van HTM rijdt nu langs Monster (Oorberlaan) en heeft een stop in Poeldijk (ABC-Westland). Door deze lijn door te trekken langs de kern van Monster kunnen Monster en Ter Heijde worden ontsloten. Op de terugweg richting Den Haag zou ook een tweede halte in Poeldijk kunnen worden bediend.
Buslijn N4 van HTM heeft nu een aantal stops in Wateringen, als deze lijn een extra lus zou krijgen langs de OV-hub zou deze niet alleen Naaldwijk aandoen, maar op de heen- en terugweg, afhankelijk van de gekozen route, ook langs Kwintsheul, Honselersdijk en/of De Lier kunnen rijden.
Buslijn N19 van de RET bedient nu Naaldwijk, Heenweg, ‘s Gravenzande en Maasdijk. Dit is een mooie route voor een nachtbus. Deze buslijn rijdt ook nog eens 1 keer per uur, waar de HTM lijnen maar 1 keer per 2 uur rijden. Mocht HTM lijn N4 doorgetrokken worden naar de OV-hub, dan zou het fijn zijn als er daar een overstapmogelijkheid gecreëerd worden tussen de lijnen N4 en N19.
Met het verbeteren van de nachtbussen help je niet alleen jongeren die 's nachts vanuit Den Haag of Rotterdam terugkomen, maar vooral ook mensen in de zorg of andere diensten die 's nachts of vroeg werken en geen auto hebben. Voor hen is de nachtbus geen luxe, maar de vraag of ze het werk überhaupt kunnen doen.
Vraag aan het college; Is het college bereid om zich bij HTM en RET hard te maken voor het verbeteren van de nachtbuslijnen door Westland?
Vraag aan het college; Wil het college zich ervoor inspannen om bij de nieuwe OV-concessie voor Haaglanden Streek de optie voor nachtbuslijnen wel mogelijk te maken voor de nieuwe concessiehouder?

Fietsen
Zowel de begroting als het collegewerkprogramma wijzen op het belang van goede fietsvoorzieningen om het gebruik van de fiets te stimuleren. PRO Westland mist hierbij echter twee belangrijke aspecten. Door het snelheidsverschil tussen gewone fietsers enerzijds en (opgevoerde) e-bikes en fatbikes anderzijds, ontstaan er in toenemende mate gevaarlijke situaties op de fietspaden. Handhaving op illegale elektrische fietsen vindt niet tot nauwelijks plaats en staat in de voorliggende stukken niet benoemd als aandachtspunt.
Vraag aan het college; Is het college bereid om handhaving op illegale elektrische fietsen wel een prioriteit te maken zodat onze Westlandse fietspaden weer het domein worden van echte fietsers?
Voor een bezoekje aan ons fijne familiestrand is de fiets een uitermate geschikt vervoermiddel. Fietsen nemen minder ruimte in en stoten geen stikstof uit nabij het kwetsbare duingebied. Daarnaast is goed strandweer doorgaans ook goed fietsweer. Reden te meer om het fietsgebruik richting de standen te stimuleren. In het collegewerkprogramma staat wel opgenomen dat er voldoende ruimte moet zijn bij de strandopgangen voor fietsparkeren, maar niets over de kwaliteit van dit fietsparkeren. PRO Westland ziet grote meerwaarde in het aanbieden van bewaakt fietsparkeren op drukke stranddagen. Bewaakt fietsparkeren verhoogt het veiligheidsgevoel van strandgangers en maakt hen meer genegen om met de

fiets te komen. Tijdens het bewaakt fietsparkeren van de afgelopen jaren viel het onze fractie ook op dat meer fietsen netjes in de rekken geparkeerd werden en er minder fietsen buiten de toegewezen fietsparkeerplekken werden gezet. PRO Westland betreurd het dan ook ten zeerste dat het college het bewaakt fietsparkeren op drukke stranddagen niet wil voortzetten. Een motie van WV over bewaakt fietsparkeren bij 1 strandopgang is recentelijk aangehouden in de hoop dat het college toch bereid was om hun beslissing over bewaakt fietsparkeren te herzien. Mocht het college vast blijven houden aan het standpunt om te stoppen met het aanbieden van bewaakt fietsparkeren op drukke stranddagen dan overwegen wij om in tweede termijn een amendement in te dienen om het bewaakt fietsparkeren alsnog te borgen in de begroting.
Vraag aan het college; Is het college bereid om voor 2027 en verder op de belangrijkste strandslagen bewaakt fietsparkeren aan te bieden op drukke stranddagen?

Afval
Vanaf het moment dat Westland gehaast is overgestapt van bronscheiding naar nascheiding hebben wij steeds dezelfde discussie met de wethouder, wij vragen wat de wethouder gaat doen om het bewustzijn rondom afval bij onze inwoners te verhogen en de wethouder meldt ons dat het er aan komt. We zijn inmiddels 4 jaar verder en het is er nog steeds niet, maar, geloof het of niet, het komt er aan.
Glas, papier, GFT(E) en textiel horen niet thuis in de grijze bak. Door alleen al deze afvalstromen uit het restafval te houden, zijn de doelstellingen rondom de VANG-norm en het recyclingpercentage binnen handbereik. Dit zou de gemeente, en daarmee ook de inwoners, ook nog eens enorm schelen in de kosten van de afvalverwerking. En die kosten voor afval zijn toch ook een punt van zorgen. Westland voert komend jaar een flinke verhoging door van de afvalstoffenheffing. Doordat het college de afgelopen jaren het budget voor de afvalverwerking flink heeft aangevuld vanuit de bestemmingsreserve om de afvalstoffenheffing kunstmatig laag te kunnen houden, komt deze verhoging nu extra hard aan bij onze inwoners.
Vraag aan het college; Zit er nog ruimte in de bestemmingsreserve afval om de verhoging van de afvalstoffenheffing getrapt in te voeren?

Afsluitend
PRO Westland ziet dat het nieuwe college de basis goed op orde heeft en ziet ook ruimte om samen met het college te werken aan een groener en socialer Westland. Wij hebben in deze bijdrage een aantal aandachtspunten gegeven en suggesties gedaan, en zien uit naar de beantwoording hiervan. Dit is voor ons ook de reden om in de eerste termijn nog geen moties en amendementen in te dienen. Wij hebben dat het college onze inbreng ter harte neemt zodat wij ook in de tweede termijn geen moties of amendementen hoeven in te dienen.

Duncan Plomp
PRO Westland